

O B R A Z L O Ź E N J E

NACRTA PRORAČUNA OPĆINE NEUM ZA 2026. GODINU

Nacrt Proračuna Općine Neum za 2026. godinu predstavlja procjenu godišnjih prihoda i primitaka te utvrđeni iznos rashoda i izdataka kao i financiranje neizmirenih obveza Proračuna.

Nacrtom proračuna za 2026. godinu planirani su prihodi i primici u ukupnom iznosu od 14.042.000,00 KM, rashodi i izdaci za 2026. godinu 14.042.000,00 KM.

I Pravni osnov

Pravna osnova za donošenje Proračuna Općine Neum sadržana je u članku 5. Zakona o lokalnoj samoupravi („Službene novine Federacije BiH“ broj: 6/95), o lokalnoj samoupravi i članku 24. Statuta općine Neum („Narodni list-službeno glasilo općine Neum“ broj 3/08 i 5/09).

Dotatni propisi za izradu Proračuna su:

- *Zakon o proračunima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 102/13,09/14 , 13/14, 08/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 4/21, 25a/22 i 07/25)*
- *Zakon o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14, 94/15 i 17/22)*
- *Zakon o principima lokalne samouprave („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“ broj: 49/06 i 51/09)*
- *Zakon o pripadnosti javnih prihoda HNŽ („Službene novine HNŽ“ broj: 2/09),*
- *Zakon o porezima HNŽ („Službene novine HNŽ“ broj:2/09),*
- *Zakon o porezu na dodatnu vrijednost („Službeni glasnik B iH“ broj: 9/05; 35/05 i 100/08),*
- *Zakon o građevinskom/gr građevnom zemljištu Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 25/03),*
- *Zakon o komunalnim naknadama („Službene novine HNŽ broj: 4/04),*
- *Zakon o prometnicama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ broj: 12/10 i 16/10)*

Ovo je predložena polazna osnova za razmišljanje, predlaganje i davanje sugestija na isto, te sve u cilju iznalaženja zajedničkih odgovora i solucija za uobličenje konačnog Proračuna Općine Neum za 2026.godinu.

II Razlozi za donošenje

Zakonom o Proračunu Federacije Bosne i Hercegovine utvrđeno je da Općinsko vijeće donosi Proračun prije početka proračunske godine, a proračunska godina je utvrđena kao razdoblje koje se poklapa kalendarskom godinom.

III Uvod

Mišljenja smo da predloženi Nacrt za 2026. godinu predstavlja dobru polaznu osnovu za uspješno provođenje procesa Javne rasprave i da će potaknuti građane i sve druge učesnike da svojim primjedbama, prijedlozima i sugestijama doprinesu kvalitetu izrade Prijedloga Proračuna, čija će realizacija za rezultat imati zadovoljavanje potrebe što većeg broja građana u cjelini i poboljšanje ambijenta i uvjeta za život i rad na području Općine Neum.

Prilikom izrade Proračuna rukovodilo se preporukama i analizama koje je uradila Federacija kod planiranja Srednjoročnog okvira rasta (SOR) i Dokumenta okvirnog proračuna (DOP) za razdoblje 2026-2028. godina, a isti su izrađeni temeljem Projekcija makroekonomskih pokazatelja Direkcije za ekonomsko planiranje. Projekcija prihoda po osnovu indirektnih poreza, prihoda po osnovu poreza na dobit, prihoda za financiranje cesta i autocesta planirane su na osnovu dostavljenih revidiranih projekcija javnih prihoda za period 2026.-2028. Srednjoročne projekcije prihoda za period od 2025.-2027. godine prate pozitivne makroekonomske prognoze za navedeni period, ali istovremeno zadržavajući određeni nivo opreznosti i konzervativnosti u procjenama.

IV. Proračunske klasifikacije

Sukladno članku 14. Zakona o Proračunima F BiH (Službene novine F BiH 102/13,09/14 , 13/14, 08/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 11/19, 4/21, 25a/22 i 07/25) Prihodi, primitci, rashodi i izdatci proračuna Općine Neum se prema proračunskim klasifikacijama. Proračunske klasifikacije su:

- ✓ Organizacijska – identificira transakcije po mjestu nastanka
- ✓ Ekonomska – predstavlja identifikaciju svih vrsta prihoda, rashoda, obaveza i izvora sredstava
- ✓ Funkcionalna – identificira svrhu klasifikacije
- ✓ Programska – omogućava praćenja projekata i programa koji se odnose na određenu transakciju
- ✓ fondovska izvori financiranja.

Osnovni cilj proračunskih klasifikacija je racionalnije trošenje javnog novca, te da se otkrije krajnji cilj i svrha svakog rashoda. Organizacijska klasifikacija omogućava utvrđivanje financijskih odgovornosti na nivou primarnih, sekundarnih i tercijarnih proračunskih korisnika. Funkcionalna klasifikacija omogućava evidentiranje financijskih transakcija pomoću funkcija propisanih zakonom. Ekonomska proračunska klasifikacija znači evidentiranje prihoda i rashoda te primitaka i izdataka prema važećem Kontnom planu. Proračunski korisnici moraju primjenjivati Pravilnik o računovodstvu za proračunske korisnike koristeći: klase, kategorije,

podkategorije, glavne grupe, podgrupe i analitička konta važećeg kontnog plana. Fondovska klasifikacija je značajna jer sredstva kojima raspolažu općine su često ograničena, a fondovskim planiranjem postiže se da da svaki prihod može biti utrošen u točno planiran rashod u okviru tog istog fonda.

1. PRIHODI

Ukupni prihodi i primici u Proračunu općine Neum za 2026.god. planirani su u iznosu od **14.042.000,00 KM**.

Kao što je već navedeno proračunski prihodi su kao i proračunski rashodi planirani fondovski.

Proračun Općine Neum se sastoji od 4 proračunska fonda:

- **Izvor 10 – Opći fond**
- **Izvor 20 – Fond sredstava kredita**
- **Izvor 30 – Namjenski prihod (Prihodi po posebnim propisima)**
- **Izvor 40 – Donacije i potpore**

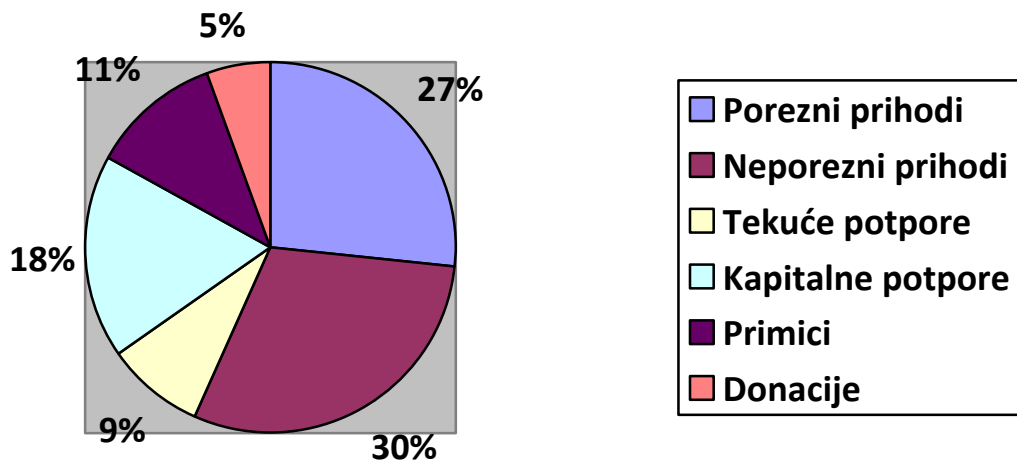
Opći fond kojeg u najvećoj mjeri čini porezni prihod te dio naknada, pristojbi i prihoda od pružanja javnih usluga iznosi 6.490.000,00 KM.

Izvore od namjenskih prihoda koji iznose 1.582.000,00 KM u najvećoj mjeri čini prihodi od komunalije i rente, a iz ovog fonda financirat će se dio kapitalnih projekata Općine u 2026. godini. U fondu namjenskih prihoda nalaze se i prihodi čije je trošenje regulirano drugim zakonskim propisima i troše se u točno određene namjene kao što su: prihod od komunalne naknade, prihod od neizravnih poreza koji služe za financiranje cesta, cestarine od vozila građana, posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda i slično.

Fond koji čine donacije i potpore odnose se pretežno na kapitalne i tekuće potpore s viših razina vlasti, te oni su planirani u iznosu od 4.470.000,00 KM.

Fond koji čine vlastiti prihodi iznosi 1.500.000,00 KM i odnosi se na prmitke od domaćeg zaduživanja kod komercijalnih banaka.

Struktura prihoda planiranih Nacrtom proračuna Općine Neum za 2026. godinu prikazani su u sljedećem grafikonu:

U daljnjem tekstu Obrazloženja Nacrta Proračuna objasniti će se najznačajniji prihodi i objasniti temelj zašto se planiraju u tom iznosu.

Planirani Nacrt je manji u odnosu na Proračun za 2025. godinu za 13 %.

1.1. POREZNI PRIHODI

Porezni prihodi planirani su u ukupnom iznosu od **3.748.000,00 KM**.

714 Porez na imovinu - planirani u iznosu od 1.850.000,00 KM.

Najznačajnija pozicija unutar ove grupe *Poreza na imovinu* je „*Porez na promet nekretnina/nepokretnosti*“ u iznosu od 1.500.000,00 KM. Procjena je vršena temeljem dosadašnjih iskustava te zaprimljenih zahtjeva za procjenu u Poreznu upravu F BiH.

Zakonom je propisano da ukupna stopa poreza na promet nepokretnosti na područje Županije, ne može biti veća od 5%, a predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave utvrđuje tu stopu za svoje područje (za Općinu Neum ta stopa iznosi 5%).

716 Porez na dohodak - planirani su u iznosu od 633.000,00 KM.

Porez na osobni dohodak i druga osobna primanja planiran je u iznosu od 633.000,00 KM strukturom je analitički iskazan u tabelarnom dijelu, a osnova za procjenu je realizacija za šest mjeseci 2025. godine te projekcije javnih prihoda od strane Federalnog ministarstva financija za period 2026.-2028.

717 PDV - Indirektni/neizravni porezi planirani su u iznosu od 1.230.000,00 KM čiju strukturu čine:

- *Prihodi od neizravnih poreza koji pripadaju Općini Neum* u iznosu od 905.000,00 KM
- *Prihodi od neizravnih poreza koji pripadaju Općini Neum*, u iznosu od 250.000,00 KM, odnose se na prihode od putova.
- *Prihodi od namjenske putarine za financiranje cesta i autocesta u iznosu od 75.000,00 KM*

Prikupljeni prihodi iz ovih poreza uplaćuju se na Jedinствeni račun koji vodi uprava za neizravno oporezivanje a u skladu s odredbama Zakona o pripadnosti javnih prihoda raspodjela između korisnika se vrši temeljem koeficijenata utvrđenim zakonom. Planirani su u skladu s dostavljenim projekcijama od strane Ministarstva financija za period 2026.-2028. te Izvršenja Proračuna Općine Neum za prvih 6 mjeseci 2025. godine.

1.2. NEPOREZNI PRIHODI

Neporezni prihodi planirani su u ukupnom iznosu od **4.216.000,00 KM**.

Struktura ovih prihoda odnosi se na:

721 000 - Prihode od poduzetničkih aktivnosti planiran je iznos od **333.000,00 KM** u koje ubrajamo:

- *Prihodi od iznajmljivanja koncesije i najma 325.000,00 KM isti se planiraju temeljem sklopljenih ugovora o koncesijama i najmu.*
- *Ostali prihodi od imovine planirani su u iznosu od 8.000,00 KM (prihodi od kamata, dividendi i pozitivni tečajnih razlika).*

722 000 - Naknade i pristojbe od javnih usluga, planirane su u iznosu od **3.813.000,00 KM** a najznačajnije su:

- **Administrativne pristojbe**, planirane su u iznosu od 110.000,00 KM, a planiraju se na temelju procjene službe i ostvarenja za 6 mjeseci. Trošak postupka se procjenjuje u iznosu od 200.000.000,00 KM i najvećim dijelom se odnosi na predmete iz službe za graditeljstvo i prostorno uređenje s naglaskom na predmete koji su u postupku legalizacije svojih objekata.
- **Prihodi od komunalne naknade** planiran je u iznosu od 1.000.000,00 KM, a najveći udio u strukturi prihoda u iznosu od 1.000.000,00 KM odnosno 100 % je prihod planiran temeljem donesenih rješenja o visini komunalne naknade i ostvarenju za 6 mjeseci 2025. godine.

Komunalna naknadu za istaknutu tvrtku, odnosno reklamu je temeljem Odluke OV Neum i Presude Ustavnog suda FBiH ukinuta. Ustavni sud FBiH donio je Mišljenje kojim se potvrđuje da je naplata takse na istaknutu firmu neustavna te da se ta taksa više ne smije naplaćivati na teritoriji Federacije BiH, što je i OV Neum potvrdilo Odlukom o stavljanju van snage Odluke o utvrđivanju poreza na tvrtku i reklamu broj 01-02-2481/25 od dana 27.06.2025. godine.

- **Prihodi od komunalija i rente** planirani su u iznosu od 500.000,00 KM. *Plaćanje naknada za građevno zemljište*, propisano je Zakonom o građevnom zemljištu („Službene novine Federacije BiH“ broj: 25/03 i 16/04), a to pitanje tretira i Zakon o prostornom uređenju HNŽ („Službene novine HNŽ“ broj: 4/04) i Odluka o kriterijima za utvrđivanje visine naknade za dodijeljeno građevinsko zemljište na korištenje i za

uređenje građevinskog zemljišta u Općini Neum broj 2/03 i 1/09. Rješenja se donose po zahtjevu stranke, a nadležna je Služba za graditeljstvo i prostorno uređenje.

Napominjemo da je Služba za graditeljstvo i prostorno uređenje već donijela dio Rješenja te su potpisani sporazumi o plaćanju, a ovaj iznos je planiran na temelju projekcije Službe za graditeljstvo i prostorno uređenje i već donesenih akata čija se realizacija očekuje u 2026. godini.

- **Naknada za izgradnju i održavanje skloništa** planirana je u iznosu od 80.000,00 KM. Ovaj prihod naplaćuje temeljem Odluke o skloništima na području općine Neum donesene od strane Općinskog vijeće broj: 01-02-1306/12 od 09.08. 2012. godine. Sredstva naplaćena po ovom prihodu namjenskog su karaktera i ista se izdvajaju na poseban podračun otvoren za ove namijene. Ovaj iznos je planiran na temelju projekcije Službe za graditeljstvo i prostorno uređenje.
- **Prihodi od javne površine planirani su u iznosu od 950.000,00.** U prvih šest mjeseci je naplaćeno 484.297,00 KM, ali se najveći dio ovog prihoda naplati kroz sedmi i osmi mjesec za vrijeme vrhunca turističke sezone, kada se u najvećoj mjeri i koristi javna površina te donose rješenja o privremenom korištenju javne površine.
- **Prihodi od rada povjerenstava planirani su u iznosu od 50.000,00 KM,** sredstva su namijenjena za rad povjerenstava koja vrše tehnički prijem novoizgrađenih objekata i minimalno tehničke uvjete za prijem poslovnih objekata. Dio prihoda raspoređuje se članovima povjerenstva, a dio ostaje općini Neum u postotku 50%.
- **Naknada za uporabu-korištenje voda u iznosu od 500.000,00 KM.**
Ova naknada naplaćuje se od elektroprivrednih poduzeća, a odnosi se na Prihod po osnovu naknade za poplavljeno područje, a čini ga naknada čiji je obveznik plaćanja elektroprivredno poduzeća: J.P. „Elektroprivreda HZHB“ d.o.o. Mostar.
Obveza plaćanja ove naknade, utvrđena je Zakonom o izdvajanju i usmjeravanju dijela prihoda poduzeća ostvarenog korištenjem hidro-akumulacijskih objekata („Službene novine F BiH“ broj: 57/09).
U prvih šest mjeseci 2025. godine naplaćeno je 209.470,08 KM od ove naknade.
- **722 500 Posebne naknade i pristojbe planirani su u iznosu od 215.000,00 KM a najznačajniji su naknade za vršenja usluge katastra u iznosu od 33.000,00 KM, Cestarina od vozila pravnih i fizičkih osoba 35.000,00 KM Posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda 142.000,00 KM te ostale naknade i pristojbe 5.000,00 KM.**

1.3. TEKUĆE POTPORE I DONACIJE

732 - Tekuće potpore od viših razina vlasti se odnose na tekuće potpore iz Hercegovačko - neretvanske županije koje planirane su u iznosu od 1.100.000,00 KM te na Tekuće potpore

iz Federacije BiH koje su planirane u visini od 100.000,00 KM. Struktura tekućih potpora od HNŽ-a se odnosi na:

- 300.000,00 KM po osnovu socijalnih kategorija/ stalna socijalna pomoć/troškovi pogreba za korisnike socijalne pomoći/smještaj kao i naknada za novorođenu djecu koja se isplaćuje u jednokratnom iznosu, troškove pogreba, povrat troškova za naknade liječničkih komisija za invalidne osobe.
- 800.000,00 KM temeljem tekućih projekata započelih iz ranijih godina, za tekuće investicijsko održavanje te prijevoz đaka. U ovaj iznos se uključuju i sredstva županije kojim sudjeluje u značajnim događajima te raznim manifestacijama koje se održavaju na području Općine Neum.

733 – Donacije – odnose se na međunarodne programe

1.4. KAPITALNI PRIMICI I POTPORE

742 - Kapitalne potpore planirane su u iznosu od 2.500.000,00 KM. Struktura kapitalnih potpora je sljedeća:

- Kapitalne potpore od Federacije BiH planirane su u iznosu 1.100.000,00 KM
- Kapitalne potpore od HNŽ-a su planirane u iznosu od 900.000,00 KM.
- Kapitalne potpore od Vlade RH 500.000,00 KM.

810 - Primici za 2026. godinu planirani su u iznosu od 1.608.000,00 KM, a odnosi se na primitke od prodaje grobnih mjesta u iznosu od 100.000,00 KM, te primljene otplate od zajmova pojedincima u iznosu od 8.000,00 KM, te na kredit u iznosu od 1.500.000,00 KM.

2. RASHODI

Ukupni Rashodi i izdaci za fiskalnu 2026. godinu planirani su u iznosu od 14.042.000,00 KM.

Kao i kod prihoda proračuna i rashodi su planirani fondovski te je postignuta potrebna ravnoteža.

Osim fondovskog planiranja, rashodi su planirani prema funkcionalnoj klasifikaciji gdje je iskazana namjena za određenu oblast.

Analiza i obrazloženje rashoda i izdataka po kontima:

611 - Bruto plaće i naknade zaposlenima planirane su u iznosu od 3.776.000,00 KM, a odnose se na bruto plaće za zaposlene državne službenike, namještenike, dužnosnike te pripravnike. U ukupnom iznosu plaća nalaze se i plaće zaposlenika koji su angažirani u različitim EU projektima, a dio tih plaća se refundira od strane projekta.

612 - Doprinosi na plaću planirani su u iznosu od 345.000,00 KM.

613 - Izdaci za materijalne troškove i usluge planirani su u iznosu od 2.710.500,00 KM što što je na razini planiranih sredstava i u tekućoj godini.

Struktura materijalnih troškova i usluga:

- ✓ Troškovi službenih putovanja, prijevoza i smještaja 102.000,00 KM
- ✓ Izdaci za el. Energiju i rasvjetu 242.000,00 KM
- ✓ Izdaci za komunalne usluge 105.000,00 KM
- ✓ Izdaci za materijal 158.000,00 KM
- ✓ Izdaci za prijevoz, gorivo registraciju vozila 75.000,00 KM
- ✓ Unajmljivanje imovine i opreme 30.000,00 KM
- ✓ Izdaci za tekuće održavanje 574.000,00 KM (analitika razrađena u tabelarnom dijelu proračuna u okviru konta 613 700)
- ✓ Osiguranje vozila i bankarske usluge u iznosu 35.000,00 KM
- ✓ Ugovorene i druge posebne usluge 1.389.500,00 KM (analitika razrađena u tabelarnom dijelu proračuna u okviru konta 613 900)

614 - Tekuće potpore planirane su u ukupnom iznosu od 3.499.500,00 KM odnose se na transfere udruženjima i društvima, grantove za kulturne, športske i druge projekte neprofitnih organizacija, grantove pojedincima i to socijalne potpore od HNŽ kao i jednokratne pomoći od općine Neum, te studentske kredite, transfere političkim strankama, subvencije za prijevoz đaka Osnovne i Srednje škole.

Realizacija ove pozicije ovisit će i od aplikacija i pisanih projekata prema višim razinama vlasti.

Sredstva za kulturu planirana su u ukupnom iznosu od 163.000,00 KM, od čega se dio planira rasporediti za kulturne manifestacije po utvrđenim kriterijima i natječajnoj proceduri. Sredstva za šport i ostale udruge građana i nevladine organizacije planirana su u ukupnim iznosima 115.000,00 KM, a ista će se također dodjeljivati natječajnom procedurom po zaprimljenim prijavama. Uz napomenu da se dio Sredstava za kulturu u iznosu od 30.000,00 KM planira u okviru ekonomskog konta 6139001. Sredstva za kulturu i kulturne manifestacije koje provodi Općina Neum odnosi se na one manifestacije u kojima je Općina Neum organizator.

Tekuće potpore javnim poduzećima planirana su pod rednim brojem 158. u analitičkom djelu proračuna i iznose 490.000,00 KM, a odnose se na:

- Tekuća potpora za održavanje i izgradnju kanalizacijskog sustava „Mareco“ Neum 240.000,00 KM
- Tekuća potpora JP Komunalno 250.000,00 KM

615 – Kapitalni grantovi – planirani su u visini od 250.000,00KM, od čega se 50.000,00 KM odnosi na kapitalnu potporu vjerskim zajednicama, a 200.000,00 KM kao kapitalna potpora JP „Komunalno Neum“ d.o.o. Neum.

616 – Izdaci za kamate – planiraju se u visini od 70.000,00 KM, a odnose se na kamate po uzetim dugoročnim kreditima.

821- Nabavka stalnih sredstava planira se u iznosu od 2.516.000,00 KM.

Najznačajniji projekti su:

- ✓ Izrada regulacijskih planova 350.000,00 KM
- ✓ Sanacija ulica u gradu 250.000,00 KM
- ✓ Sanacija lokalnih prometnica 300.000,00 KM
- ✓ Projekt Vatrogasni dom 830.000,00 KM
- ✓ Hortikulturno uređenje oko nove zgrade
- ✓ Projektna dokumentacija za sportsku dvoranu 120.000,00 KM
- ✓ Projektna dokumentacija za Dječji vrtić 70.000,00 KM
- ✓ Izgradnja dijela novih grobnih mjesta u rimokatoličkom groblju 70.000,00 KM
- ✓ Projektiranje novog parka oko zgrad Općine Neum 50.000,00 KM
- ✓ Sanacija stepeništa i oborinske vode u Ul.Hrvatskih velikana 250.000,00 KM
- ✓ Izgradnja okretišta u Ulici kralja Tomislava 30.000,00 KM

821 300 – Nabavka opreme – planirana u visini 525.000,00 KM, a u tom iznosu se nalazi i nabavka opreme za EU projekte. Točnija specifikacija će biti vidljivija u Prijedlogu proračuna za 2026. godinu.

S obzirom da je u Općem dijelu Proračuna prikazan proračun Jedinog organa uprave kao jedinog proračunskog korisnika, u posebnom dijelu proračuna odrađena je analitika troškove koji spadaju na Osnovnu školu i svaki EU projekat zasebno.

Detaljnije informacije o EU projektima koji se planiraju u Nacrtu Proračuna Općine Neum za 2026. godinu:

PROJEKT 1.

Projektni konzorcij :

- Znanstveni i tehnološki park Alentejo , Portugal (vodeći partner)
- Ministarstvo održivosti, okoliša i plave ekonomije , Španjolska
- Općina Rethymno, Grčka
- Regija Marche , Italija
- Institut za istraživanje okoliša , Slovenija
- **Općina Neum** , Bosna i Hercegovina
- Unija bugarskih crnomorskih lokalnih vlasti , Bugarska
- Zajednica općina Pian del Bruscolo , Italija
- Provincijski konzorcij za otpad iz Malage , Španjolska
- Udruženje za poduzetništvo i poslovanje LiNK , Bosna i Hercegovina
- Općina Aradippou , Cipar

Udružene organizacije :

- 14 povezanih regija, županija, općina, javnih poduzeća za otpad, istraživačkih centara itd., nadopunjujući partnere u svakoj od zemalja

Financira : INTERREG Euro-MED / Programski prioritet Greener MED

Specifični cilj RSO2.6: Promicanje prijelaza na kružno i resursno učinkovito gospodarstvo
Misija projekta: Jačanje inovativnog održivog gospodarstva

Proračun : 2.046.650,00 EUR

Trajanje : 01.01.2024.-30.09.2026

Opis

Popratne informacije:

Rastuća potrošnja stvara promjene u sastavu otpada, uključujući 'nove' tokove otpada kao što je elektronički. E-otpada izlaže veliki ekološki rizik za MED, budući da neformalno recikliranje i e-otpada napušten na odlagalištima stvaraju sjeme opasnih tvari u podzemne vode, utječući na izvore vode, vodonosnike i morsku vodu. Unifikacija kriterija gospodarenja otpadom u transnacionalnom MED području je neophodna jer bi se u protivnom moglo olakšati dinamiziranje ilegalnog kretanja e-otpada iz područja sa strožim propisima prema područjima s popustljivijim propisima. Za zaustavljanje ove prijetnje potrebno je voditi računa o zajedničkom planiranju i koordiniranom poslovnom promicanju.

Projekt cilj : promicati lokalne i regionalne politike za bolje upravljanje e-otpadom, smanjiti štetu okolišu od e-otpada u odabranim područjima, uz promicanje novih inovativnih modela eko-poslovanja temeljenih na konverziji trenutno linearnog električnog i elektroničkog (E&E) sektora u održivi kružni model.

Što je projekt?

EWAsTER okuplja 11 partnera i 14 pridruženih, u tandemima tehničkih i političkih tijela, pokrivajući 6 država članica EU-a i 1 zemlju IPA-e (Bosna i Hercegovina), koji će odobriti 10

novih planova gospodarenja otpadom, koji pokrivaju glavne preporuke “Kružne inicijative za elektroniku” Akcijskog plana EU za kružno gospodarstvo.

Kako projekt funkcionira?

1. Izrada Lokalnih akcijskih planova za sprječavanje i gospodarenje e-otpadom u Sredozemlju
2. Zajedničko testiranje rješenja za prevenciju i upravljanje e-otpadom u MED-u
3. Primjena rješenja za transnacionalnu prevenciju i upravljanje e-otpadom

Postoje 3 unaprijed identificirana inovativna rješenja koja će se testirati:

- OWEEE PROCURE: Ovo rješenje promiče nove eko-inovativne poslovne modele temeljene na eko- iznajmljivanju EEE, u suradnji između strane potražnje i strane ponude, što omogućuje stvaranje novog eko-poslovanja
- WEEE BEHAVE: Ovo rješenje nastoji povećati količinu e-otpada prikupljenog i isporučenog novom poslovanju, osiguravajući stalni izvor materijala i dugoročnu održivost
- PONOVDNA UPORABA WEEE: ovo rješenje promiče stvaranje novih poslovnih modela za ponovnu upotrebu plastike i pružanje drugog života e-otpadu, s fokusom na stvaranje radnih mjesta za ranjive pojedince

Ciljne skupine : kreatori politike i javni donositelji odluka, nevladine organizacije, mala i srednja poduzeća, građani i opća javnost, učenici u školama

PROJEKT 2.

Naziv projekta: MARROBO → Fostering the innovation capacities and skills for marine robotics deployment for monitoring and marine environment protection

Trajanje projekta: 24 mjeseca (15.07.2024.-14.07.2026.)

Ukupni proračun : 635.275,20 €

Opis projekta: Očekivani benefiti MARROBO projekta jesu: poboljšana i potaknuta pametna ulaganja u istraživanje i razvoj robotike za monitoring i zaštitu prirode i bioraznolikosti Jadranskog mora, smanjenje onečišćenja i promicanje plavog gospodarstva.

Planirani rezultati: *Rezultat 1.1.* MARROBO prekogranične kooperativne i suradničke organizacije, *Rezultat 2.1.* Zajedničke pilot akcije za inovativni program obuke za primjenu pomorske robotike i *Rezultat 3.1.* Program osposobljavanja za stjecanje inovativnih vještina o pomorskoj robotici za monitoring i zaštitu morskog okoliša.

Rezultati će koristiti širokom rasponu ciljnih skupina, uključujući javne i regionalne vlasti, lučke uprave, lučke kapetanije, općinske odjele za okoliš i upravljanje obalnim područjem, sektorske regionalne agencije za upravljanje vladom i zaštitom okoliša, inovativna poduzeća i nevladine organizacije uglavnom udruženja ribara i operateri akvakulture, aktivisti za zaštitu mora, pomorci, visokoškolske ustanove i istraživačke organizacije u inženjerstvu, pomorskom gospodarstvu i zaštiti mora te građani svih regija sudionica.

Inovativno i originalno u MARROBO-u: pametna specijalizacija je inovativan pristup koji ima za cilj potaknuti rast i zapošljavanje u području pomorske robotike, monitoringa i zaštite mora, novo razvijenih metoda i metodologija detekcije onečišćenja mora (mikro plastike, buke kao nedovoljno istražena tema), inovativni neformalni program obuke (teorijska nastava, praktična ekspertiza, VR edukacija).

Korisnici rezultata: javne i regionalne vlasti, lučke uprave, lučke kapetanije, gradski/općinski odjeli za okoliš i upravljanje obalnim područjem, sektorske agencije za zaštitu morskog okoliša, NGO, aktivisti za zaštitu mora, visokoškolske ustanove i istraživačke organizacije u inženjerstvu, pomorskom gospodarstvu i zaštiti mora te građani.

Cilj projekta: je poboljšati istraživačke i inovacijske kapacitete u prekograničnom području za novu inovativnu primjenu pomorske robotike u monitoringu i zaštiti morskog okoliša.

Razvoj inovativne pomorske robotike za monitoring i mjerenje mikro plastike (manje od 5 mm) i metala (cinka, kadmija, olova, bakra, nikla i kobalta) u morskoj vodi i morskom dnu te zagađenje bukom, te stjecanje specifičnih novih vještina i kompetencija, za usvajanje naprednih tehnologija za pametan i konkurentan razvoj.

Projektni partneri MARROBO projekta:

1. Sveučilište u Zagrebu Fakultet prometnih znanosti (Vodeći partner, Hrvatska)
2. Općina Neum (PP2, Bosna i Hercegovina)
3. Sveučilište u Dubrovniku (PP3, Hrvatska)
4. Univerzitet Crne Gore (PP4, Crna Gora).

PROJEKT 3.

Naziv projekta: Improving Coastal Areas Resilience to Climate Change Impacts and setting up Guidelines for Sustainable Beach Stabilization and Management

*Obrazloženje Nacrta Proračuna Općine Neum
za 2026. godinu*

Akronim: ClimBeach

Program: INTERREG VI-A IPA Program prekogranične suradnje Hrvatska - Bosna i Hercegovina - Crna Gora 2021-2027

Nositelj projekta: Sveučilište u Splitu, Građevinsko-arhitektonski fakultet (UNIST-FGAG)

Projektni partneri: Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije (DUNEA), Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore (JPMD), Sveučilište u Mostaru (UNIMO-FGAG) i Općina Neum (NEUM)

Trajanje projekta: 1/09/2024 - 1/09/2027

Proračun projekta: 1.785.195,60 EUR

Proračun Općine Neum: 186.858,00

Opis projekta:

ClimBeach projekt ima za cilj razviti višefizičko i višetehnološko rješenje za rješavanje negativnih utjecaja klimatskih promjena na plažna područja i povećanje otpornosti plaža na eroziju i poplave. Projekt će primijeniti specifičan sustav praćenja za praćenje meteoroloških i klimatskih varijabli te dinamike morske vode i volumetrijskih promjena plaža. Također, razviti će se IT alat pod nazivom BeachCloud koji će integrirati podatke praćenja, procjenu rizika erozije i poplava te rezultate mjera ublažavanja. Strategija prilagodbe plaža klimatskim promjenama temeljit će se na ovim podacima, uključujući kratkoročne i dugoročne mjere. Projekt će omogućiti bolje planiranje i održivo upravljanje plažnim područjima u uključenim regijama. Na području Dubrovačko-neretvanske županije, DUNEA će implementirati sustav praćenja na četiri plaže i provesti revitalizaciju plaže u Uvali Janska kao model najbolje prakse, uz održavanje okoliša i otpornost na klimatske promjene.

PROJEKT 4.

Naziv projekta: SAMSEA – Sustainable Management of marine sentinel species and human Activities interaction

Trajanje projekta: 30 mjeseci (1.09.2024.-28.02.2027)

Ukupni proračun : 1.620.000,00€, dok je proračun za Općinu Neum 127.970,00€

Opis projekta: SAMESEA ima za cilj poboljšati transnacionalnu harmonizaciju primjene praksi praćenja i koordinacije među različitim zemljama i regijama koje graniče s makroregijom, te poboljšati ograničeni dijalog koji se odvija između socio-ekonomskih aktivnosti i očuvanja morske bioraznolikosti.

Navedeno područje pati od onečišćenja vode, pomorskog prometa te izravnog i neizravnog gubitka i degradacije staništa. Ovi izazovi utječu na nacionalne i regionalne vlasti koje imaju različite pristupe provedbi postojećih propisa i sporazuma, ali i na gospodarske dionike i širu javnost koji bi imali koristi od dobara i usluga ekosustava koje more pruža. SAMESEA se temelji na pretpostavci da ako se bazenom ne upravlja održivo, socio-ekonomske aktivnosti se neće moći nastaviti tijekom godina, a morske vrste će se znatno smanjiti. Suradnja je ključna kako na makroregionalnoj razini, tako i između različitih interesa uključenih u stvaranje funkcionalnog i održivog suživota, a time i upravljanja. Zbog toga je suradnja s nacionalnim i regionalnim vlastima, istraživačkim centrima, nevladinim organizacijama i sektorskim agencijama ključna za pokretanje nove razine upravljanja rizikom, kapitalizacije i suradnje. Konzorcij će identificirati i procijeniti rizike i utjecaje na nadzorne vrste i povezane ekosustave, što će biti osnova za izradu zajedničke strategije praćenja za praćenje ovih vrsta, pilot aktivnosti za njihovo testiranje, rješenja za širenje praksi suživota i akcijski plan za poboljšanje održivog upravljanja slivom. Konzorcij će moći primijeniti metodologije praćenja, učiti o dobrim praksama suživota i informirati nove, te poboljšati umrežavanje među svojim članovima.

Cilj projekta: Glavni cilj projekta je poboljšati upravljanje interakcijama između socio-ekonomskih aktivnosti i sentinel vrsta u moru u EUSAIR regiji kako bi ove aktivnosti bile održive. Konzorcij partnera radit će na harmonizaciji protokola za praćenje i kapitalizaciji dobre prakse koja je u primjeni te izradi međunarodne mreže partnera koji će biti u stanju obuhvatiti širok raspon dionika zainteresiranih za održivo upravljanje u regiji kroz tri radna paketa.

Projektne konzorcij :

- Znanstveni i tehnološki park Alentejo , Portugal (vodeći partner)
- Ministarstvo održivosti, okoliša i plave ekonomije , Španjolska
- Općina Rethymno, Grčka
- Regija Marche , Italija
- Institut za istraživanje okoliša , Slovenija
- **Općina Neum** , Bosna i Hercegovina
- Unija bugarskih crnomorskih lokalnih vlasti , Bugarska
- Zajednica općina Pian del Bruscolo , Italija

- Provincijski konzorcij za otpad iz Malage , Španjolska
- Udruženje za poduzetništvo i poslovanje LiNK , Bosna i Hercegovina
- Općina Aradippou , Cipar

Udružene organizacije :

- 14 povezanih regija, županija, općina, javnih poduzeća za otpad, istraživačkih centara itd., nadopunjujući partnere u svakoj od zemalja

Financira : INTERREG Euro-MED / Programski prioritet Greener MED

Specifični cilj RSO2.6: Promicanje prijelaza na kružno i resursno učinkovito gospodarstvo
Misija projekta: Jačanje inovativnog održivog gospodarstva

Proračun : 2.046.650,00 EUR

Trajanje : 01.01.2024.-30.09.2026

PROJEKT 5.

Naziv projekta: PROMONT-Protection and RegeneratiOn of MOuNTains

Program : IPA Adrion

Trajanje : 36 mjeseci, od 02.09.2024. do 02.09.2027.

Teme : Zaštita okoliša i prirode / Turizam u ruralnim područjima

Uloga Euroregije : Projektni partner i koordinator radnog paketa „Kapitalizacija i prijenos“ s ciljem povećanja potencijalne replikacije praksi i alata koji će se realizirati projektom.

Ukupni proračun : 1.620.000,00€

Financijska potpora EU primljena kao financiranje Interrega : 1.377.000,00 €

Financijska potpora EU-a primljena za AIE : 205.580,00 € (financiranje Interrega: 164.464,00 €)

Opis

Projekt PROMONT fokusiran je na ruralna područja Adrion s planinskim reljefom, karakterizirana jedinstvenom bioraznolikošću ugroženom nekontroliranim prekomjernim iskorištavanjem resursa, neodrživim gospodarskim aktivnostima i sezonskim masovnim turizmom koji su doveli do zagađenja i ukupnog gubitka bioraznolikosti.

Opći cilj je zaštititi i očuvati krhke i bogate ekosustave jadransko-jonskih planina promicanjem akcija za regeneraciju okoliša koje uključuju i osnažuju lokalne zajednice i dionike.

Projekt želi potaknuti pozitivnu promjenu načina razmišljanja o ljudskoj prisutnosti i njenom odnosu s planinskom bioraznolikošću: bioraznolikost i lokalne zajednice imat će koristi od uspjeha aktivnosti koje provodi PROMONT, kratkoročno i dugoročno.

Projektni partneri

1. Pieriki Anaptixiaki (Grčka) Lead partner
2. LAG Baldo Lessinia (Italija)
3. RDA Green Karst, Ltd (Slovenija)
4. Regional Centre for Development and Cooperation (Albanija)
5. **Općina Neum**
6. Tourist Organisation Andrijevića (Crna Gora)
7. Special Account for Research Funds of International Hellenic University (Grčka)
8. Adriatic Ionian Euroregion (Hrvatska)

PROJEKT 6.

Teme : Potpora zelenijoj i klimatski otpornijoj Jadransko-jonskoj regiji/ Potpora razvoju kružnog gospodarstva u jadransko-jonskoj regiji

Ukupni proračun :1.629.596,01€

Proračun Općine Neum: 187.522,04

Opis

BLUECIRCLE 'Poticanje rješenja kružnog gospodarstva za prikupljanje i recikliranje morskog otpada u jadransko-jonskim regijama' ima za cilj testirati izvedivost znanstveno utemeljenog kružnog sustava upravljanja za tretman morskog otpada, kroz implementaciju mobilnog postrojenja za oporabu i lanaca recikliranja.

Projektom će se provesti pokazna akcija u dvije različite regije kako bi se testirala izvedivost ovog sustava za recikliranje morskog otpada. Fokus je na rješavanju uobičajenih problema u tim regijama, poput visoke razine onečišćenja mora i nedostatka učinkovitih sustava recikliranja.

Tijekom cijelog projekta, znanstveni partner će razviti prototip mobilnog postrojenja za recikliranje u malom opsegu, sposobnog za odvajanje različitih vrsta materijala morskog otpada na temelju njihovih karakteristika. Štoviše, razvit će se metode za oporabu i maksimalno iskorištavanje tih materijala.

Partneri uključeni u projekt proći će obuku o prikupljanju morskog otpada duž svojih obala, čime će poboljšati svoje razumijevanje problematike. Ova zbirka će osigurati uzorke za demonstracijske aktivnosti. Uspješno provođenje ovih akcija dovest će do boljih sustava upravljanja i poboljšanih kapaciteta za rješavanje morskog otpada u tim područjima.

Osim toga, BLUECIRCLE ima za cilj podići svijest i promicati održive prakse povezane s morskim otpadom i održivošću. To uključuje održavanje radionica o recikliranju, tehničkih predavanja i završne konferencije. Uključivanjem građana, dionika i partnera, cilj nam je povećati svijest i poticati međunarodnu suradnju.

Jedna od jakih strana projekta je transnacionalna suradnja. Kroz suradnju različitih teritorija iz jadransko-jonskog područja, partneri mogu dijeliti vrijedne uvide, učinkovito surađivati i koordinirati zajedničke akcije. Ovaj zajednički napor ne samo da potiče razmjenu znanja, već i doprinosi održivijem pristupu upravljanju morskim otpadom. Nakon završetka projekta, partneri će se posvetiti nastavku rada na području recikliranja mora.

Općenito, cilj projekta BLUECIRCLE je poboljšati upravljanje morskim otpadom u uključenim regijama, uz istovremeno promicanje načela kružnog gospodarstva. Provedbom projektnih aktivnosti projekt će pridonijeti čistim obalama, smanjenju onečišćenja mora te usvajanju praksi održivog gospodarenja otpadom temeljenih na kružnom gospodarstvu.

Projektne partneri

1. Regione Puglia(Italija) Lead partner
2. Odjel za civilno, okolišno, zemljišno i građevinsko inženjerstvo, Kemijsko-politehničko sveučilište u Bariju (Italija)
3. Općina Nikolaos Skoufas(Grčka)
4. Grad Kaštela(Hrvatska)
5. Regionalno vijeće Drač(Albanija)
6. **Općina Neum(BiH)**
7. Općina Budva(Crna Gora)

PROJEKT 7

CLIMAAX FSTP

CLIMAAX (CLIMAt risk and vulnerability Assessment framework and toolbox) je četverogodišnji europski projekt (2023.–2026.), financiran kroz program Horizon Europe, a provodi se u sklopu EU Misije za prilagodbu klimatskim promjenama. Ukupno je izabrano 69

europskih regija koje će dobiti preko 12 milijuna eura potpore – od toga 37 regija u okviru drugog poziva, uključujući i Općinu Neum.

Cilj projekta je pružiti podršku lokalnim zajednicama u procjeni i razumijevanju klimatskih rizika, kao što su porast razine mora, ekstremne vremenske pojave, suše i poplave, te razvoj učinkovitih strategija prilagodbe. U okviru projekta, Općina Neum će koristiti CLIMAAX metodološki okvir i alat za višerazinsku procjenu klimatskih rizika, uz stručnu podršku međunarodnog konzorcija koji okuplja vodeće institucije iz područja upravljanja rizicima, zaštite okoliša i civilne zaštite.